

Силабус курсу
Історія мистецтв та архітектури

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»
Кількість кредитів – 10

Рік підготовки, семестр – 1, 2 рік, I- IV семестр

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: Ом-14 четвер 08.00-09.20 ауд. №313,
Ом-24, четвер 12.45-14.05 ауд. №313,
Ом-24 п'ятниця 12.45-14.05 ауд. №313,
Консультації: понеділок 14.20, ауд. 315,
п'ятниця 14.20, ауд.315

Мова викладання: українська

Керівник курсу

Канд. архітектури
Канд. пед.наук

Дячок Оксана Миронівна
Мацишина Зоя Анатоліївна
Рублевська Наталія Володимирівна

Контактна інформація

ternopil-oks@ukr.net; 0352-43-61-54
zoya.macishina80@ukr.net; 0352-43-61-54
rublevnnv@elr.tnpu.edu.ua; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Вивчення дисципліни «Історія мистецтв та архітектури» має за мету вивчення світових досягнень у сфері образотворчого мистецтва та архітектури, розкрити сутність мистецтва як форми суспільної свідомості, як методу естетичного та морального виховання, як засіб образного пізнання навколишнього світу. Основними завданнями, які мають бути вирішені у процесі вивчення дисципліни, є формування цілісного уявлення про історичний розвиток мистецтва; засвоєння основних мистецтвознавчих понять та відповідної термінології, розуміння зв'язків історії мистецтв з природним і культурним середовищем життєдіяльності людини; засвоєння знань про особливості мистецтва різних епох і різних народів світу, про мистецьку спадщину, художників формування умінь використовувати отримані теоретичні знання у процесі самостійної творчої діяльності; об'єднання характеристики епохи з глибоким і конкретним аналізом кожного твору в його ідейно-художній єдності, в розгляді цього твору як вияву історичного процесу розвитку світового мистецтва в тісному зв'язку з минулим і майбутнім, в показі єдності конкретно-історичного й національного та всесвітньо-історичного і загальнолюдського.

Зміст дисципліни «Історія мистецтв та архітектури» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері середньої освіти (Образотворче мистецтво), норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Темати	Результати навчання
1	Тема 1. Виникнення мистецтва та особливості образотворчого мистецтва Стародавнього світу.	Знати: види і жанри мистецтва, витоки мистецтва, найдавніші вогнища доісторичного мистецтва, його культовий характер; особливості образотворчого мистецтва в епоху палеоліту, мезоліту, неоліту; типи мегалітичної архітектури; особливості мистецтва Стародавнього Єгипту, Греції, Риму, Ст. Сходу, Передньої Азії, Америки та Африки.
2	Тема 2. Мистецтво Середніх віків. Мистецтво епохи Відродження.	Знати: особливості середньовічного мистецтва, періодизацію візантійського мистецтва, канонічні правила релігійних зображень; риси звіриного, романського та готичного стилів; творчість та особливості митців Відродження.
3	Тема 3. Мистецтво Європи XVII-XIX століття.	Знати: особливості бароко, рококо, класицизму, реалізму, романтизму, основні риси творчості митців мистецтва Європи XVII-XIX.
4	Тема 4. Мистецтво другої пол. XIX ст. – поч. XXI ст.	Знати: особливості імпресіонізму, нео- і постімпресіонізму, модерну та пізнього модерну; основні риси абстракціонізму, експресіонізму, кубізму, дадаїзму, сюрреалізму, футуризму, фовізму, поп-арт, оп-арт, кінетичне

		мистецтво.
5	Тема 5. Мистецтво найдавніших часів та епохи Київської Русі	Знати: особливості мистецтва найдавніших часів, Київської Русі, художні ремесла, монументальний настінний розпис храмів, книжкова мініатюра, ювелірне мистецтво Київської Русі.
6	Тема 6. Мистецтво XIV – першої половини XVII ст.	Знати: основні риси українського мистецтва XIV – першої половини XVII ст., особливості живопису, скульптури, архітектури та декоративно-прикладного мистецтва даного періоду.
7	Тема 7. Українське мистецтво другої половини XVII – першої половини XIX ст.	Знати: особливості українського мистецтва другої половини XVII – першої половини XIX ст., розвиток містобудування, основні риси малярства та графіки, декоративної пластики і скульптури, декоративно-прикладного мистецтва даного періоду.
8	Тема 8. Українське мистецтво другої половини XIX – XX ст.	Знати: основні риси українського мистецтва другої половини XIX – XX ст., особливості художнього життя даного періоду, архітектури. Живопису, графіки, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва, мистецтва української діаспори.
9	Тема 9. Мистецтво і наука будувати	Знати: значення основ архітектури для мистецтва та в дизайні, поняття архітектурного стилю, особливості архітектури різних часових періодів та її вплив розвиток мистецтва та дизайну загалом.
10	Тема 10. Історія європейської архітектури в контексті розвитку українського зодчества	Знати: особливості архітектури бароко, рококо, класицизму, модерну та неомодерну і вплив національних тенденцій у різних країнах; основні риси архітектури XX ст., будівництва неєвропейських культур, творчість архітекторів Тернопільського краю

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1.	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку мистецтва, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
ЗК 4	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, дотримуватися загальнолюдських гуманістичних цінностей на основі розуміння прав і фундаментальних свобод людини.
ЗК 6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
ЗК 7	Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
ЗК 8	Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.
СК 2.	Здатність до теоретичного освоєння мистецької спадщини, фахової орієнтації у сучасному світовому та українському образотворчому просторі у контексті художньої культури.
СК4.	Здатність до особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва.
ПРН 1.	Знання і розуміння особливостей предметної галузі та сфери професійної діяльності, уміння застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
ПРН 8.	Вміння спрямовувати власну творчість на актуальні проблеми соціуму, відповідати за результати своєї праці, усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури

Літературні джерела

1. Аалтонен Г. Історія архітектури [пер.з англ.. М.Кошкіна]. Х.: Фактор, 2012. 256 с.: іл.
2. Абрамкіна Д. Мистецтво епохи Відродження. Парний портрет. *Мистецтво та освіта*. 2011. № 3. С. 39-42.
3. Абрамович С. Д. Українське церковне мистецтво. Церковне мистецтво :навч. посіб. для студ. вузів. К. : Кондор, 2005. С. 173-200.
4. Абрамович, С. Д. Церковне мистецтво: навчальний посібник для студ. вузів. К. : Кондор, 2005. 206 с.
5. Айзексон В. Леонардо да Вінчі. Київ: Наш формат, 2019. 488 с.
6. Александр Мурашко: украинский художник европейского масштаба // *Великие художники*. 2004. №28. С.28-31.
7. Александрович В. Українське мистецтво другої половини ХУІІ століття. *Історія в школах України*. 2004. №6. С.50-53.
8. Александрович В. Українське мистецтво першої половини ХІХ столітт. *Історія в школах України*. 2005. № 8. С. 33-37.
9. Александрович В. Українське мистецтво першої половини ХУІІ століття. *Історія в школах України*. 2004. №4. С.44-48.
10. Александрович В. Українське мистецтво першої половини ХУІІІ століття. *Історія в школах України*. 2004. №7. С.43-46.
11. Альбрехт Дюрер - художник-созерцатель. *Великие художники*. 2004. №46. С.28-31.
12. Архітектура і мистецтво Київської Русі. *Все для вчителя*. 2011. № 25/27. С. 74-79.
13. Андрієвська О. Б. Образотворче мистецтво Далекого Сходу. Естетичний феномен китайського живопису: художня культура : 11 клас. *Мистецтво в школі. Музика. Образотворче мистецтво. Художня культура*. 2015. № 10. С. 24–28.
14. Арсенян М. Храмовая архітектура армян на территории Украины. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. -248 с.
15. Архітектура та образотворче мистецтво ХУІІст. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2004. №7. С.13-14.
16. Архітектори Тернопілля / упорядник В.А.Барна. Тернопіль: ТОВ «Терно-граф», 2017. 240 с.:іл.
17. Безклубенко С. Д. Всезагальна теорія та історія мистецтва. К. : Б. в., 2003. 261 с.
18. Березіна І. В. Історія зарубіжного мистецтва : навч. посіб. для студентів мистец. спец.; М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. Кам'янець-Подільський : Сисин О. В. : Абетка, 2015. 75 с.
19. Бугай В. М. Архітектура історичного міста. Монументальне мистецтво: [урок мистецтва]. *Все для вчителя*. 2013. № 8. С. 55–57.
20. Бушак С. Художники-автори українських народних картин типу "Козак Мамай". *Чумацький шлях*. 2008. № 5. С. 23-25.
21. Веласкес - придворний художник. *Великие художники*. 2004. № 66. С. 28-31.
22. Вінсент Ван Гог: людина і художник: до 160-річчя видатного художника / підгот. Олена Подобєд. *Історія України. Шкільний світ*. 2013. № 7. С. 8–10.
23. Воляннюк Н. М. Образотворче мистецтво та ремісничі осередки Тернопільщини в контексті художньо-культурного розвитку. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Сер. Мистецтвознавство. 2011. Вип. 1. С. 175-179.
24. Горбик О. О. Історія світової середньовічної архітектури. Частина 1: Християнське храмування пізньоримської імперії (І–V ст.). Архітектура Візантії (V–XV ст.). Архітектура Кавказу (Грузії та Вірменії, V–XIII ст.) Київ : Фенікс, 2015. 224 с.
25. Гойя –современный художник родом из классицизма. *Великие художники*. 2004. №30. С.28-31.
26. Гонтова Л. Історія мистецтв як культурний текст. ХХ ст. К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. 112с.
27. Гонтова Л. Українське мистецтво. ІІ половина ХХ ст. К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. 112 с.
28. Гончарук О. Чудові квіти людської душі. Квіткова тема у живопису українського художника Михайла Жука (1883–1964). *Квіти України*. 2014. № 5–6. С. 23–24.
29. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво: каталог музейної збірки : [в 2 ч.]. Ч. 2 / Тернопільський обл. худ. музей ; авт. вступ. ст. І. Дуда ; [упоряд. О. М. Войтович, С. М. Бошко, О. Р. Ваврик [та ін.] ; за ред. І. М. Дуди. Тернопіль : Астон, 2008. 144 с.
30. Довженко Н., Забашта Р. ДОБА БРОНЗИ. Давня скульптура і пластика України. Київ: Родовід, 2009. 176с.
31. Дуда І. Тернопіль 1540-1944 . Історико-краєзнавча хроніка. Частина 1. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 296 с.
32. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / за заг. ред. Стівена Фартінга ; передм. Річарда Корка ; [пер. з англ. А. Пітика та ін.]. Харків : Vivat, 2019. 576 с.
33. Кашуба-Вольвач О. Українська академія мистецтва. Історія заснування та фундатори. Київ: Родовід, 2015. 272 с.
34. Клод Лоррен: [Жизнь и творчество художника]. *Великие художники*. 2004. № 74. С. 3-31.
35. Коляда І. Казимир Малевич. Харків: Фоліо, 2018. 128 с.

36. Кравченко, Ярослав Охримович. Історія зарубіжного мистецтва : навч.-метод. посіб. / Ярослав Кравченко, Мелінда Стась ; М-во освіти і науки України, Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Ін-т пед. освіти соц. роботи і мистец., Каф. образотв. та декоративно-прикладного мистец. Черкаси : Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. 81 с.
37. Кузів М. Художник у вільному арт-просторі: досвід самореалізації. *Мистецтво у нелінійному просторі* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 25 жовтня 2018 року / редкол.: Л. Кондрацька, М. Мушинська, Б. Водяний [та ін.]. Тернопіль : [ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2018. С. 106–111.
38. Куліш О. А. Історія зарубіжного мистецтва : навч. посіб., [відп. ред. С. В. Кашуба]. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 275 с.
39. Лукань В. Г. Історія українського мистецтва: конспект курсу лекцій; МОНМС України, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2012. 192 с.
40. Клод Лоррен: [Жизнь и творчество художника]. *Великие художники*. 2004. № 74. С. 3-31
41. Майданець-Баргилевич О. Л. Історія Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури: виставковий ракурс, 1917-2017. Київ : Дніпро, 2017. 278 с.
42. Микеланджело художник Ренессанса. *Великие художники*. 2004. №36. С.28-30.
43. Мистецтво Японії: нецке, окімоно / підгот. Є. Г. Орлова. *Мистецтво в школі. Музика. Образотворче мистецтво. Художня культура*. 2011. № 6. С. 13-21.
44. Найдено О. Марія Приймаченко 100. Київ: Родовід, 2009. 200с.
45. Народне мистецтво/Національна спілка майстрів народного мистецтва України. 2001. №1-2.
46. Народне мистецтво/Національна спілка майстрів народного мистецтва України. 2001. №3-4.
47. Народне мистецтво/Національна спілка майстрів народного мистецтва України. 2002. №1-2.
48. Народне мистецтво/Національна спілка майстрів народного мистецтва України. 2002. №3-4.
49. Народне мистецтво/Національна спілка майстрів народного мистецтва України. 2003. №1-2.
50. Немцова В. Харківська пейзажна школа. Остання чверть XIX початок XX століття. Київ: Родовід, 2009. 272 с.
51. Народне мистецтво Тернопільщини: альбом / авт.-упоряд. М. Білоус ; ред. В. Барна. Тернопіль : Тернограф, 2006. 88 с.
52. Онищенко В. У її мистецтві - історія України. *Визвольний шлях*. 2004. № 12. С. 82-85.
53. Панфілова О. Г., Рублевська Н.В., Тарасюк І.І. Історія зарубіжного мистецтва: навчально-методичний посібник. Ч. 1. Тернопіль : [Вектор], 2016. 171 с.
54. Петришин Г.П. та ін., Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження: навч. Посібник. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006. 212 с.
55. Рубенс, или Король художников // Великие художники. – 2004. – №63. – С.28-31.
56. Станкевич.М. Бучач та околиці. Маленькі образки. – Львів: СКІМ, 2010. -256 с.: іл.
57. Тарас Шевченко - поет, художник, мислитель: з матеріалів газети "Буковина": бібліографічний покажчик / уклад.: Т. Д. Мурашів, Ю. І. Калуський ; наук. ред. М. Б. Зушман ; ред. Н. М. Загородна ; Наукова бібліотека ЧНУ ім. Ю. Федьковича. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. 104 с.
58. Тищенко, О. Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII - XVIII): навчальний посібник. К. : Либідь, 1992. 192 с.
59. Українська академія мистецтва : історія заснування та фундатори / вступ. ст.,: Олена Кашуба-Вольвач ; [фото: І. Окуневський, М. Андреев]. Київ : Родовід, 2015. 267, [2] с.
60. "Українська хата" художника світла: 150 років від дня народження Івана Труша / підгот. Віктор Шпак. *Урядовий кур'єр*. 2019. 12 січ. (№ 7). С. 7.
61. Українське мистецтво та архітектура кінця XIX - початку XX ст. / відп. ред. Н. Ю. Асеева. К. : Наук. думка, 2000. 240 с. : іл.
62. Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. Вип. 5 / редкол.: Г. А. Скрипник, Т. В. Кара-Васильєва, О. С. Найдено [та ін.]. К. : ІМФЕ ім. М.Т.Рильського, 2004. 270 с.
63. Ханко В. Лекції з історії мистецтва / Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю.Кондратюка. Каф. образотв. мистецтва. К. : Ханко, 2007. Зшиток 1. 2-е вид. Історія зарубіжного мистецтва від палеоліту до XII ст., 2007. 51 с.
64. Ханко В. Лекції з історії мистецтва / Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю.Кондратюка. Каф. образотв. мистецтва. К. : Ханко, 2007. Зшиток 2. 2-е вид. Історія зарубіжного мистецтва XIII – XX ст., 2007. 51 с.
65. Ханко В. Лекції з історії мистецтва / Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю.Кондратюка. Каф. образотв. мистецтва. К. : Ханко, 2007. Зшиток 4. 2-е вид. Історія українського мистецтва XIX – XX ст., 2007. 51 с.
66. Ходж А. Н. Історія мистецтва : живопис від Джото до наших днів : [пер. з англ.]. Х. : Pelican, 2012. 208 с.
67. Хома І. Я., Сова А. О., Мина Ж. В.. Історія української культури. Навчальний посібник. Друге видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 356 с.
68. Художник, який відкрив Україну світу: 155 років від дня народження Миколи Пимоненка / підгот. Віктор Шпак // *Урядовий кур'єр*. 2017. 18 бер. (№ 52). С. 7.
69. Черкес Б. Національна ідентичність в архітектурі міста. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 268 с.
70. Черкес Б. С., Лінда С. М. Архітектура сучасності: остання третина XX – початок XXI століть. Навчальний посібник. Друге видання. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 384 с.

71. Шевцова Г.В. Генеза української дерев'яної церкви: світовий контекст і унікальність. Харків-Київ: Видавець Олександр Савчук, 2019. 276 с.

72. Шевцова Г. Історія японської архітектури і мистецтва : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]; М-ва освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – К. : Грані-Т, 2011. 231 с. : іл., табл.

73. Шуази О. Всеобщая история архитектуры [пер. Н.С. Курдюкова, Е.Г. Денисовой]. М.: Эксмо, 2008. 704 с.

74. "Я пишу не пейзаж - я пишу портрет". Народному художнику України, лауреату Національної премії України імені Тараса Шевченка Миколі Максименку – 80. *Образотворче мистецтво*. 2005. № 1. С. 30-33.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та поточних тестів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, у самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Перед студентами постає система вимог та правил поведінки на заняттях, до їх відома доводяться рекомендації щодо виконання контрольних робіт та інших завдань. Все це гарантує високу ефективність освітнього процесу і є обов'язковим для студентів. Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Історія образотворчого мистецтва», є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу плюс бали, отримані під час іспиту. Впродовж семестру студент за виконання завдань отримує – 70 балів і 30 – балів за екзамен. Студент повинен підготувати під час практичних занять низку матеріалів. Вивчення матеріалу передбачає підготовку такого відеоконтенту: відеопрезентація до практичних занять; опис та аналіз (у письмовій формі) пам'яток мистецтва в кожній темі до практичних занять; підготовка наочного матеріалу та словника термінів; заповнення хронологічної таблиці «Характерні риси мистецтва періоду...»; модульна контрольна робота; підсумкова презентація за однією з тем практичних занять (50 слайдів); реферат (для тих, хто був відсутній на практичних заняттях).

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

1. Навчальний контент (розширений план лекцій)
2. Тематика та зміст практичних робіт
3. Електронне навчання в системі MODLE